

forsommeren, og som nu er ved at blive ud-møntet i konkrete initiativer.

Inden jeg opridsrer regeringens planer for det videre arbejde, vil jeg pege på de områder, hvor vi i dag gør en indsats for at sikre overholdelse af EU-reglerne.

Allerede ved den sidste regeringskonference var det et mål – ikke mindst for Danmark – at gøre EU-institutionerne i stand til at imødegå overtrædelse af de vedtagne EU-regler.

Vi fik her indskrevet en EU-ombudsmandsinstitution i Traktaten. Ombudsmanden kan modtage klager fra både borgere og virksomheder i tilfælde af fejl eller forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Fællesskabet. Han kan også af egen drift vælge at tage sager op.

Der er også mulighed for at indbringe sager for Domstolen. For det første er der artikel 169, der vedrører det direkte søgsmål, Kommissionen kan anlægge mod en medlemsstat for ikke at overholde Traktaten eller retsaktens bestemmelser. For det andet er der artikel 170, hvorefter en medlemsstat kan indklage en anden medlemsstat for Domstolen. Hertil kommer for det tredje artikel 173, der giver adgang til, at medlemslande eller institutioner kan få retsakter annulleret. Traktaten giver for det fjerde mulighed for, at bl.a. medlemsstater kan anlægge sag efter artikel 175, hvis institutionerne udviser passivitet i strid med EU-retten. Og endelig for det femte giver artikel 177 de nationale domstole mulighed for at få afgjort tvivlsspørgsmål om fortolkningen af EU-reglerne ved Domstolen.

Traktaten indeholder ud over de nævnte bestemmelser forskellige konkrete håndhævelsesprocedurer. Her tænker jeg bl.a. på bestemmelserne i artikel 93 vedrørende statsstøtte, ikke mindst på artikel 100 A, stk. 4, vedrørende miljøgarantien og på artikel 228, stk. 6, vedrørende internationale aftalers forenelighed med EU-retten.

Lad mig med et konkret eksempel fra virkelighedens verden vise hændelsesforløbet i en sag, hvor en medlemsstat ikke overholdt EU-reglerne.

Francovich-sagen vedrørte et tilfælde, hvor Italien ikke havde gennemført et direktiv rettidigt. Direktivet vedrørte beskyttelse af arbejdstagerne i tilfælde af arbejdsgivernes insolvens. Gennemførelsesfristen for direktivet var den 23. oktober 1983.

Kommissionen indledte traktatkrænkelingsprocedur efter artikel 169 ved at afsende åb-

ningskrivelse i maj 1985. Kommissionen anmodede om Italiens bemærkninger til, at direktivet ikke var gennemført i italiensk ret.

Italien besvarede ikke henvendelsen. Kommissionen afsendte herefter en begrundet udtalelse, som er næste skridt i proceduren. Italien rettede sig ikke efter den begrundede udtalelse, men svarede i april 1986 med anmodning om, at Italien fik mere tid til at gennemføre direktivet.

Det imødekom Kommissionen selvsagt ikke, og Kommissionen indgav stævning ved Domstolen i januar 1987.

To år senere – i februar 1989 – fastslog Domstolen, at Italien ikke havde opfyldt sin forpligtelse til at gennemføre direktivet, og at Italien havde gjort sig skyldig i traktatbrud. Forholdet var altså det, at Italien igennem længere tid – mindst 6 år – havde undladt at gennemføre direktivet.

Herefter anlagde en række italienske statsborgere – heriblandt hr. Francovich – sag mod Italien ved italienske domstole bl.a. med påstand om, at Italien skulle betale erstatning til de pågældende. Sagsøgerne anførte, at de som arbejdstagere ellers ville gå glip af den økonomiske beskyttelse i forbindelse med deres arbejdsgivers insolvens, som det direktiv, der ikke var blevet gennemført, havde tiltænkt dem.

De nationale domstole forelagde Domstolen spørgsmålet om statens erstatningsansvar på grund af tilsidesættelse af forpligtelser efter fællesskabsretten – i dette tilfælde manglende gennemførelse af et direktiv.

Domstolen fastslog i november 1991 som noget helt nyt, at en medlemsstat kan ifalde erstatningsansvar ved manglende gennemførelse af et direktiv, og at Italien i den konkrete sag kunne gøres ansvarlig for sagsøgernes økonomiske tab. Domstolen fik således fastslået et retligt erstatningsansvar og fik dermed etableret endnu et middel, der giver incitament for medlemsstaterne til at gennemføre vedtagne direktiver rettidigt.

Det er nøjagtigt det samme hensyn, der ligger bag den nye artikel 171, stk. 2, som Danmark var medinitiativtager til under regeringskonferencen. Efter denne bestemmelse fik Domstolen den beføjelse at kunne pålægge en medlemsstat en tvangsbøde, såfremt medlemsstaten ikke opfylder en dom, hvori Domstolen fastslår at fællesskabsretten er overtrådt.

Et andet vigtigt område er det indre marked, hvor Kommissionen overvåger de enkelte landes korrekte gennemførelse af hver af de 264